

WPROWADZENIE

Polecamy Państwa uwadze już trzeci tom *Neofilologa* poświęcony nauczaniu/uczeniu się podsystemów języka i sprawności językowych. Liczba nadesłanych artykułów świadczy o nieustającym zainteresowaniu tą tematyką. Podejmowane w niniejszym numerze wątki dają możliwość spojrzenia na nauczanie/uczenie się sprawności językowych i podsystemów z szerszej perspektywy, która pozwala uzasadnić dokonywane przez nauczyciela wybory metod, strategii i technik nauczania, a dzięki pogłębionej refleksji dydaktycznej możliwe staje się określenie priorytetów edukacyjnych na każdym etapie kształcenia językowego. Artykuły poruszają bardzo aktualne tematy i wskazują, że zmiany zachodzące w otaczającym nas świecie, wymuszone pandemią zdalne nauczanie, rosnący odsetek uczniów z doświadczeniem migracyjnym i/lub wielojęzyczności powinny stać się zaczątkiem przetomu w podejściu do nauki języków obcych. Zmiany te powinny znajdować także odzwierciedlenie w procesie kształcenia przyszłych nauczycieli języków obcych, otwartych na potrzeby edukacyjne, umiejętnie reagujących na trudności i wyzwania powstałe w toku procesu dydaktycznego, wspierających autonomię ucznia.

Otwierający numer tekst autorstwa Hanny Komorowskiej identyfikuje przyczyny zmian, jakie zaszły w filozofii, w metodach oraz programach kształcenia nauczycieli języków obcych od początku lat 90-tych XX wieku. Nacisk na integrowanie teorii z praktyką, włączenie w tok nauczania praktyk nauczycielskich, przygotowywanie nauczycieli do przyszłej pracy w oparciu o koncepcję refleksyjnego praktyka, czy też trening metodyczny zorientowany na praktykanta stanowiły innowacyjne rozwiązania, które doprowadziły do przetomu w kształceniu nauczycieli w ostatniej dekadzie XX wieku. Przyczynił się do tego także postęp w zakresie nauk pedagogicznych, socjologicznych, antropologicznych, psychologicznych i filozoficznych. W artykule analizowane są kierunki zmian, jakie poszczególne dyscypliny wywarły na programy kształcenia nauczycieli w Stanach Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii oraz w krajach Centralnej i Środkowej Europy. Szczególna uwaga poświęcona została tym kierunkom rozwoju,

które obecnie kształtują politykę językową głównych instytucji europejskich i które prawdopodobnie będą miały na nią wpływ w najbliższej przyszłości.

Jak zauważa Mariola Jaworska, w obszarze komunikacji specjalistycznej panuje niedosyt analiz dotyczących wpływu czynników afektywnych na proces uczenia się języka. W swoim artykule dokonuje przeglądu ujęć teoretycznych opartych na założeniu, że czynniki emocjonalne i kognitywne nie powinny być traktowane jako osobne obszary ludzkiej psychiki, ponieważ mają równorzędny wpływ na wszelkie działania człowieka, także te językowe. Autorka postuluje więc potrzebę prowadzenia badań, które pozwoliłyby na pogłębienie wiedzy na temat roli czynników afektywnych w procesie opanowywania języka i umożliwiły optymalizację procesu uczenia się języków specjalistycznych.

Odpowiedzią na postulat konieczności prowadzenia badań nad czynnikami afektywnymi w nauce języków obcych jest artykuł Ewy Półtorak. Autorka przedstawia w nim wyniki badania przeprowadzonego wśród młodych dorosłych uczących się języka francuskiego jako drugiego w czasie, gdy nauczanie odbywało się w formie zdalnej. Jak zauważa Autorka na podstawie przeprowadzonych analiz poświęconych lękowi językowemu, obecność badanego zjawiska można zaobserwować, w mniejszym lub większym zakresie, również podczas regularnej nauki języka obcego online, co może potwierdzać jego uniwersalny charakter.

Radosław Kucharczyk z kolei przedstawia wyniki badania, które miało wykazać, w jakim stopniu nauczyciele języków obcych realizują założenia dydaktyki wielojęzyczności. Jak zauważa Autor, analizując otrzymane rezultaty, nauczyciele zachęcają co prawda uczniów do stosowania strategii, które pozwoliłyby im w nauce danego języka korzystać z wiedzy i umiejętności zdobytych w trakcie nauki innych języków obcych, lecz ich działania na ogół intuicyjne, pozbawione są podbudowy teoretycznej. Dlatego postuluje włączenie treści dotyczących dydaktyki wielojęzyczności do programu kształcenia przyszłych nauczycieli języków obcych.

Izabela Bawej podejmuje rozważania w obszarze kognitywnych strategii uczenia się gramatyki drugiego języka obcego na przykładzie rozumowania dedukcyjnego. Autorka przedstawia wyniki badania dotyczącego wnioskowania przez analogię przeprowadzonego wśród studentów studiów lingwistycznych i podkreśla rolę pierwszego języka obcego w uczeniu się i nauczaniu kolejnego kodu. Ten zajmujący problem badawczy należy, jej zdaniem, podejmować w pracach badawczych poświęconych akwizycji języka, ponieważ uzyskane wyniki pozwalają na sformułowanie wniosków co do roli i zakresu zarówno rozumowania dedukcyjnego w uczeniu się dwóch zbliżonych typologicznie języków, jak i przenoszenia umiejętności z jednego języka do drugiego na zasadzie analogii (transfer pozytywny).

Anna Seretny wskazuje, że język w szkole jest dla dzieci i młodzieży nie tylko środkiem komunikacji, stanowi również złożone narzędzie poznawania świata, rozwoju indywidualnego i społecznego. Dążąc do wykazania złożoności warstwy leksykalnej polszczyzny edukacyjnej Autorka dokonuje rewizji podręcznika do historii dla IV klasy szkoły podstawowej: porządkuje słownictwo konieczne do swobodnej lektury tekstów, pokazuje jego specyfikę i prezentuje sposoby wykorzystania określonych treści, tematyzowanych dzięki wyekscerpowanej leksyce. Ich celem jest usprawnienie procesu edukacyjnego uczniów z doświadczeniem migracji, dla których opanowanie polszczyzny edukacyjnej jest prawdziwym wyzwaniem.

Małgorzata Bielicka i Magdalena Olpińskiej-Szkiełko przybliżają czytelnikom *Program nauczania języka niemieckiego jako języka sąsiada* oraz materiały i gry dydaktyczne opracowane w ramach projektu *Nauczanie języka sąsiada od przedszkola do zakończenia edukacji – kluczem do komunikacji w Euroregionie Pomerania*. Ewaluacja, określenie skuteczności i wartości dydaktycznej przedstawionych materiałów wymagają działań rozłożonych w czasie, a Autorki podkreślają zarówno realność tych działań, jak i atrakcyjność opisywanych materiałów, tak istotną w podejmowaniu prób poprawienia sytuacji w polskiej edukacji językowej.

Potrzebę rozwoju dydaktyki logowizualnej eksponuje w swoich rozważaniach Katarzyna Sierak, która zadaje kluczowe dla tej kwestii pytania badawcze: *Czym jest multimodalność? Jak współgrają tekst i obraz? Jak rozumieć multimodalny tekst? Jakie kompetencje wymagane są do recepcji tekstu multimodalnego? Jakie formy i funkcje można przypisać konstelacjom tekstu i obrazu oraz w jaki sposób można z nich skorzystać na lekcjach języka niemieckiego jako obcego?* Tym samym Autorka wpisuje swoją refleksję dydaktyczną w kontekst aktualnych analiz komunikacji o charakterze multimodalnym.

Życzymy przyjemnej lektury!
Monika Janicka
Joanna Pędzisz